IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej

■ **Podkomisji stałej finansów samorządowych (nr 8)**

z dnia 15 czerwca 2023 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej

– podkomisji stałej finansów samorządowych (nr 8)

15 czerwca 2023 r.

Podkomisja stała finansów samorządowych, obradująca pod przewodnictwem posła **Waldiego Dzikowskiego (KO)**, przewodniczącego podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– analiza porównawcza (benchmarking) usług publicznych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

W posiedzeniu udział wzięli: **Zdzisława Wasążnik** zastępca dyrektora Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego Ministerstwa Finansów oraz **Marek Wójcik** pełnomocnik zarządu Związku Miast Polskich.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Agnieszka Jasińska** i **Damian Stanisławski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

Dzień dobry.

Witam państwa na posiedzeniu podkomisji do spraw finansów samorządowych.

Proszę państwa, dzisiaj, w związku z zapowiedzią na poprzedniej podkomisji, będziemy mieli przedstawienie pewnych ekspertyz, których dokonał Związek Miast Polskich, a to przedstawi nam kolega Marek Wójcik – porównanie usług publicznych, ich wycena przy realizacji usług generalnie w samorządzie terytorialnym.

Marku, bardzo proszę, abyś przystąpił do dzieła. Proszę bardzo.

Pełnomocnik zarządu Związku Miast Polskich Marek Wójcik:

Panie przewodniczący, państwo posłowie, szanowni państwo, z ogromną przyjemnością zaprezentuję państwu kilka elementów, do których macie państwo, podkreślę, dostęp w sieci nieodpłatnie. Pokażę źródło, w jaki sposób do tego docierać. Chcę powiedzieć, że nie mam cienia wątpliwości, że jak państwo to obejrzycie, to dzisiaj, jak będziecie mieli chwilę wolną, to natychmiast do tego wrócicie. Jak rozmawiam, pokazuję różne narzędzia, to spotyka się to z ogromnym zainteresowaniem.

Oczywiście nie będę zagłębiał się w szczegóły. Pokażę państwu sygnalnie pewne rzeczy, ale chciałem to koniecznie uczynić, dlatego że też proszę państwa o popularyzowanie tego, tych narzędzi. One służą do tego, aby przeprowadzać właśnie benchmarking. Dzisiaj każdy z nas na co dzień prowadzi benchmarking, a państwo parlamentarzyści w sposób szczególny. Chodzi o to, że porównujemy się w stosunku do najlepszych. Sprawdzamy, dlaczego oni, robiąc to samo, osiągają lepsze efekty albo co robią, dzięki czemu mają lepsze efekty w swojej działalności. My w samorządach musimy wciąż poszukiwać efektywności w naszej działalności. W związku z tym to przyglądanie się liderom i wprowadzanie jak najlepszych rozwiązań u siebie, uczenie się od innych, to jest absolutna przyszłość.

Dlatego, drodzy państwo, w Związku Miast Polskich przygotowaliśmy kilka narzędzi, nie sami, bo część tych rozwiązań robimy od dawna sami, ale część także z różnymi partnerami, o których też powiem.

Zacznę od takiej mikroprezentacji, która dotyczy tzw. Monitora Rozwoju Lokalnego. To jest takie narzędzie, które robimy z resortem rozwoju od dawna, dzięki współpracy

z Norwegami. Nawiasem mówiąc to narzędzie spotkało się z dobrą opinią Królestwa Norwegii i jak Polska podpisywała umowę na kolejną transzę środków norweskich, to Królestwo Norwegii zażyczyło sobie, żeby w przypadku jednego projektu już nie było żadnych dyskusji, mamy to dalej robić, bo jest to narzędzie o skali na pewno co najmniej europejskiej, jeżeli nie światowej.

Teraz pokażę państwu na szczegółach, jak to działa. Tu jednostkę porównujemy na tle grupy porównawczej i co myślę ważne, pokazuję państwu ekspertyzę prof. Śleszyńskiego, który podzielił polskie samorządy na kilka grup funkcjonalnych, które pozwolą na to, aby jednostka samorządu mogła się porównywać z samorządami, które mają podobne funkcje, podobne parametry. Choć oczywiście te narzędzia, też wyraźnie chcę to powiedzieć, każdy może sobie wybrać partnera do porównania, jakiego chce. Mogę sobie wybrać każde miasto czy każdą gminę, z którą chcę się porównywać, niekoniecznie z obszaru, jeżeli to mnie nie interesuje. Państwo tu widzicie, zatrzymuję się na tym przez chwilę, bo rzeczywiście to jest też taki przyczynek do rozmowy na temat potencjalnej kategoryzacji samorządów, szczególnie na poziomie gmin.

Tu opieramy się na badaniach fachowców. Gminy z rozwiniętą funkcją transportową na przykład, to jest pewne novum i widać wyraźnie, że są takie samorządy, bez względu na to czy to jest gmina miejska, miejsko-wiejska, czy wiejska, które mają rentę komunikacyjną, intensywnie rozwiniętą funkcję rolniczą itd, itd.

Pierwsze narzędzie, które państwu za chwilę pokażę w sieci, to jest takie narzędzie, z którego najczęściej samorządy korzystają, jak piszą słynne raporty o tym, jak działa samorząd. To narzędzie składa się z pięciu pięter. Na tym najwyższym piętrze jest ogólna ocena samorządu ze wszystkich wskaźników. Piętro niżej są trzy wymiary: gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jeszcze niżej schodząc, 12 obszarów, które państwo macie na ekranie i te obszary mają jeszcze podobszary i na końcu jest wskaźnik. Czyli można powiedzieć, że mogę się oceniać na pięciu różnych poziomach, ale ważne w tym narzędziu jest to, że ocena ma wymiar kompleksowy.

Pokażę państwu na przykładzie, patrzę na pana przewodniczącego, Tarnowa Podgórnego na przykład, gdzie pan przewodniczący był wójtem. Proszę popatrzeć, tu schodzę, pokazuję, jak to wygląda w przypadku tych dwóch najniższych pięter. Mam wymiar gospodarczy, obszar „potencjał konkurencyjności”, podobszar „przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców” i na dole konkretne wskaźniki. Pokażę to za chwilę na przykładzie.

Tu jest porównanie do innych samorządów. Pokażę państwu, jak to wygląda. Generalnie odnoszę się do średniej wartości grupy porównawczej. Zobaczycie państwo, za chwilę będzie plus 0 albo 0,5, albo minus i to oznacza, że w stosunku do grupy porównawczej jestem lepszy lub gorszy. Co także tu ważne, nie będę zatrzymywał się przy wzorach, ale ważne jest to, że pokazujemy również trendy. To nie jest to, że pokażę to, co jest tu dzisiaj, ale także pokazuję trendy, pięcioletnie trendy wstecz, dynamikę. To się liczy w ten sposób, że pobieram to, co mam w tym roku, cofam się 5 lat i to pokazuje, czy przyrosło, czy jestem lepszy, czy jestem gorszy.

Dane, które państwu pokażę, to nie są dane, które zbieramy tylko sami, to są dane z dużych zbiorów, m.in. Ministerstwa Finansów – duży ukłon, system informacji oświatowych, GUS, ZUS, duże bazy, z których generujemy dane. Teraz jest taka sytuacja, że to generowanie powoduje pewną bezwładność, bo pokażę państwu ostatnie zagenerowane dane, które są za 2021 r., za chwilę będzie 2022 r., ale rozumiecie państwo, że w przypadku tych dużych baz danych ten okres między 6 a 9 miesięcy jest minimalny do zebrania. Teraz jak państwo wejdziecie na stronę Związku Miast Polskich, to pokażę, gdzie można znaleźć narzędzia, a potem będzie jedno miejsce. Otóż tu jest Monitor Rozwoju Lokalnego. Klikam na ten link, wchodzę i jestem w tym miejscu. Tu jest pełna informacja, jak narzędziem się posługiwać, łącznie z filmami, cały instruktaż i są 4 narzędzia.

Drodzy państwo, pokażę może dwa, żeby nie wszystkie, ale tu każdy z nich ma swoją specyfikę. Pierwszy dotyczy porównania całego potencjału gminy, to te 5 pięter, o których mówiłem. Mamy już w tej chwili ponad 50 partnerstw lokalnych, które mogą się porównać wewnątrz siebie, czyli tu schodzę do partnerstwa. Trzeci to są rozbudowane

analizy. To jest 800 wskaźników. Ostatni – 4. element – dotyczy bardziej przedsiębiorczości. W związku z tym każde z tych narzędzi ma swoją specyfikę.

Ale wchodzę w pierwsze, bo rozumiem, że nie powinienem się rozgadywać, więc wpiszę Tarnowo Podgórne. Jak państwo widzicie natychmiast tutaj podpowiada nazwę, tak że nie muszę szukać i wszedłem. Ale może na tym narzędziu wezmę jakieś duże miasto, przepraszam, że tak kombinuję, ponieważ będziemy mieli do porównania 139 innych samorządów, to te wykresy, które chcę pokazać, mogą być mniej czytelne, w związku z tym może wezmę jakieś duże miasto. Mogę Poznań?

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

Proszę.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Proszę bardzo. Teraz mamy, tu będzie troszeczkę inaczej, bo jest na dole. Tu jest katalog, mogę znowu wejść w ten katalog, mogę oznaczyć, z którym miastem się chcę porównać lub nie, mogę wybrać tylko jedno miasto, Poznań z Warszawą na przykład na pewno czy Kielce z Radomiem, jakbym porównywał to będzie fajnie. Ale pozwólcie państwo, że zostanę przy grupie pana prof. Śleszyńskiego, proszę bardzo i teraz „zastosuj". I co dostaję na ekranie? To jest ogólny wskaźnik rozwoju gminy, ten, który powiedziałem, że jest najwyżej. Zbieram wszystkie dane ze wszystkich wskaźników. Super. Poznań okazuje się, że w stosunku do grupy porównawczej jest niebywale do przodu. To oznacza, że w stosunku do średniej ma o ponad połowę lepszą sytuację.

Mówię o ogólnym wskaźniku, proszę popatrzeć na prezentację, to jest bardzo ciekawa prezentacja. Pokazuje dwie rzeczy. Po pierwsze, pokazuje na tej osi czy jestem powyżej zera, czy poniżej zera i na tej osi pokazuje trendy, czyli jeżeli któryś z samorządów jest w tej ćwiartce, to oznacza, że nie dosyć, że jest powyżej średniej, lepszy niż cała grupa porównawcza, ale do tego ma jeszcze trend dodatni, czyli idzie do przodu w ciągu 5 lat.

Mogę natychmiast popatrzeć, tu Katowice są, proszę bardzo, 0,3 – ogromna dynamika zmiana do przodu w ciągu ostatnich 5 lat. Wrocław – 0,64 i też dynamika bardzo wysoka. Na przeciwnym biegunie mam te. Ta ćwiartka, to jest ta ćwiartka, gdzie wynik jest poniżej średniej i jeszcze jest trend ujemny. Czyli natychmiast mam szansę na ocenę. Jak szukam lidera, to natychmiast wiem, kto tym liderem jest, kto jest takim liderem, zresztą tu Katowice pokazują ogromną dynamikę zmian w ciągu tych 5 lat. To jest pierwszy obszar. Mogę zresztą przejść na inne formy prezentacji tego materiału. Do tego jeszcze zaraz wrócę. Natomiast to jest 1. piętro.

Ale ja mówię „OK". To zobaczmy, jak ten mój Poznań wygląda w wymiarze gospodarczym". Teraz będą tylko wskaźniki dotyczące gospodarki. Wow! Wow! Tutaj Poznań zabija resztę. To są tylko wskaźniki dotyczące gospodarki. Niektóre ze wskaźników pojawiać się mogą zarówno w obszarze gospodarczym i środowiskowym, albo i społecznym, bo pasują do wszystkiego, ale generalnie to są te dotyczące gospodarki. Popatrzmy, Poznań jest tu, ma bardzo wysoki trend 0,4, czyli bliżej tej linii, ale w tej ćwiarteczce dobrej, dynamikę ma 0,4, czyli w ciągu 5 lat poprawił ten wynik z 0,84. Mogę pokazać też, bo tam są tabele, gdybym to nacisnął, to miałbym te same dane w tabeli. Ale widzę tu Sopot. Duża dynamika, duża wartość, Dąbrowa Górnicza, Opole. Jak państwo widzicie, teraz są już inne samorządy w tej ćwiarteczce. Inaczej to wygląda, bo dotyka to tylko i wyłącznie tego wymiaru gospodarczego.

Zobaczę wymiar społeczny. Tu też jest, proszę popatrzeć, też trend będzie dodatni, tu było 0,61, teraz 0,70, czyli też będzie trend dodatni, też ta ćwiartka. Mamy Wrocław, jest bardzo daleko do przodu, bardzo wyraźnie w tym wymiarze społecznym. Dąbrowa Górnicza, którą oglądaliśmy… A nie, to Ruda Śląska, Dąbrowa pod spodem, była bardzo wysoko, a w tym wymiarze jest już gdzie indziej.

Wymiar środowiskowy – popatrzmy. Wow! Tu jest już zupełnie inaczej. Tu też jest wyżej niż grupa porównawcza, ale po pierwsze – nie tak wysoko, bo wartość jest tylko 0,02 i niestety trend jest ujemny. Czyli już w tej analizie nie będzie w tej czarodziejskiej ćwiarteczce, tylko jest tutaj na granicy. Wynik jest jeszcze dodatni, ale ma dynamikę ujemną, czyli jest poniżej tej linii poziomej. To jest 2. piętro.

Ale chcę być bardziej dociekliwy i zejdę jeszcze piętro niżej, coś innego chcę zobaczyć. Teraz, co oznaczają te piętra? Jest ich 12. Tu pokazuję państwu, na górze widać jakie. Nie będę tego czytał, bo chciałem państwu pokazać jak najwięcej, ale można sobie wybrać, do których chce się porównać. Stojąc pod drzwiami, obiecałem, że pokażę coś, co zawsze wzbudza duże emocje. Tu jest sytuacja demograficzna. To jest 3. piętro. Będę sprawdzał w sytuacji demograficznej.

Wybiorę obszar „małżeństwa i rozwody", wybiorę wskaźnik „liczba rozwodów na 100 zawartych małżeństw". Proszę bardzo. Co teraz widzę? Teraz widzę Poznań, to jest ten granatowy słupeczek i grupę porównawczą. Ten czerwony to grupa porównawcza, te duże 28 miast, jeśli dobrze pamiętam. Co to oznacza? Że w tymże Poznaniu na 100 zawartych małżeństw w ciągu roku 29 się rozwodziło, a grupa porównawcza jest dużo wyżej. Pokazuję to jako przykład, jako ciekawostkę, ale to są dane oparte znowu o urząd stanu cywilnego, tak że to jest absolutnie obiektywne. Mam gotowy materiał do jakiejś analizy dotyczącej sytuacji społecznej, zresztą mogę go prezentować też tutaj. W tej grupie widzicie państwo, jak to wygląda. Tu jest degresywny wskaźnik, tzn. jak ktoś będzie wysoko, tak należy to czytać, to oznacza, że tu Wrocław, ale Toruń w tym też jest wysoko. Natomiast, to proszę potraktować jako ciekawostkę, ale zaraz pokażę, przesunę to, bo bardzo różne są wskaźniki, odsetek urodzeń pozamałżeńskich – o, tu już Poznań jest blisko grupy porównawczej.

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:

U nas partnerstwo obowiązuje.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Tak. Współpraca i partnerstwo. Ale to jako ciekawostkę, bo mogę pokazać również inne rzeczy. Zobaczmy, jak w tym Poznaniu jest z bezpieczeństwem. Bezpieczeństwo osobiste i tu – przestępstwa stwierdzone przez policję przeciwko życiu. Proszę bardzo. Jest tak, że tu macie państwo ten Poznań bezpieczniejszy, chociaż dogania pozostałe miasta. Zawsze jest informacja o tym, jaki to jest wskaźnik, bo to jest ważne. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciw zdrowiu na 10 tys. mieszkańców.

Zobaczmy, jak to na przykład wygląda przy przestępstwach gospodarczych. Tutaj zmienię, jeżeli chodzi o mienie. Tu Poznań…

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

Poszliśmy.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Poznań idzie, tak. Tu pokazuje się zaradność poznaniaków. Przestępstwa drogowe – za to na drogach jesteście spokojniejsi. Ale to jest przykład. Powtarzam, tych obszarów może być wiele, szanując państwa nie będę w to dalej wchodził. Ale można sobie wybierać różnego rodzaju wskaźniki. Tu jeszcze raz pokazuję te obszary.

Pokażę coś, co na początku obiecałem, mianowicie, to trochę pracuje niestety, dlatego trochę pracuje zanim otworzy, bo to jednak jest dużo danych, wracam do tego miejsca. Ten ogólny wskaźnik rozwoju i popatrzcie państwo, tu mam informacje, jak wyglądała sytuacja, jak się zmieniała w tych 12 obszarach. Natomiast tutaj mam taki ciekawy wskaźnik – w jakich obszarach wykonałem postęp w ciągu ostatnich 5 lat. Porównuję 2021 r. do 2017 r., jeżeli to zielone wystaje poza to ciemne, to znaczy, że w tych obszarach mam postęp. Czyli widać wyraźnie, że postęp mam w rynku pracy, ogromny postęp w sytuacji demograficznej i tak samo tu, jeżeli chodzi o zasoby instytucjonalne. Natomiast jest też tutaj regres na przykład sytuacji materialnej mieszkańców. Tak samo jest tutaj przy integracji i kapitale społecznym. Mogę to w ten sposób także porównywać.

Bardzo ciekawe są porównania z konkretnym innym samorządem. Na przykład mogę dopasować sobie moją gminę do takiej gminy, która ma na przykład taką samą liczbę mieszkańców. To jest pierwsza rzecz.

Teraz, w tym monitoringu, pokażę jeszcze drugą, mianowicie pogłębioną… Jestem w tym samym miejscu. Teraz już Tarnowo Podgórne i teraz, drodzy państwo, tu są inne wskaźniki. Dlatego pokazuję państwu inne narzędzie, bo tu są inne wskaźniki. Nawia-

sem mówiąc tu jest ich nawet jeszcze więcej. Jakie są obszary? Te, które państwo przed chwilą widzieliście, ale już nieco inna jest forma prezentacji. Może wejdę w „finanse", podobszar „stan finansów lokalnych", zobaczcie państwo rozwinęło mi się, to zresztą nie wszystko, proszę popatrzeć na ten rozwinięty katalog. W jakich podobszarach mogę się porównywać. Panie przewodniczący, czego pan sobie życzy, żebyśmy sprawdzili z tych obszarów? Przewijam, jeżeli chodzi o Tarnowo Podgórne.

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

Proszę „zaciągnięte kredyty".

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Kredyty, tak?

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

„Zobowiązania, dług i inwestycje" – parametr.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Dobra, proszę bardzo. OK. To idziemy, kwota długa i teraz jeszcze niżej, tu mam od razu… Tu mam troszeczkę inną prezentację, ale proszę popatrzeć, będę rozwijał to, dlatego że to jest najciekawszy moment w tym materiale, ponieważ mam konkretne wskaźniki: przychody z kredytów, pożyczek, spłata kredytów, kwota długu, ale w długiej perspektywie 2011-2021. Co mam na końcu? Na końcu jest różnica, jak na przykład, jeżeli chodzi o spłaty kredytów i pożyczek. Jaka jest różnica w tym zakresie między rokiem 2011 r. a 2021 r.? Kwota długu wzrosła o 13. Zmiana kwoty długu o 7 tys. Zmiana stanu zadłużenia z tytułu kredytów, pożyczek, obligacji też niżej. Mogę porównywać rok po roku. Mogę zresztą także porównywać, tu mam to wszystko na ekranie, na wykresie. Ta kwota długu, jak państwo widzicie, ewoluowała. Spadło w 2016 r., teraz poszło w górę i mamy w 2021 r. lekkie przyhamowanie, ale tu jednak rzeczywiście było to więcej.

Wszystkie dane mogę sobie generować na różne sposoby. Pokażę też państwu na chwileczkę, tu wskoczę w to miejsce, bo ściągnąłem sobie, nie wiedząc jaka będzie sieć, raport dotyczący Tarnowa Podgórnego, w tym obszarze „stan finansów lokalnych, budżet". Pokazuję, bo to można sobie ściągnąć na PDF. Wszystko to mam na jednym. Dotyczy Tarnowa Podgórnego. Mogę sobie analizować dane w długiej perspektywie. Wydatki, proszę, jak się zwiększyły? Wydatki między 2011 r. a 2021 r. zwiększyły się o 178 mln zł. To mogę mieć na wykresie, przyglądając się, jak to rosło, czy dynamicznie, czy niedynamicznie, gdzie było, gdzie przybyło. Tu, w tym przypadku, drodzy państwo, po prostu teraz to pokazałem, dlatego że ten element też mogę, klikam na „pobierz PDF" i za chwilę będę miał dokładnie ten sam materiał, mogę drukować to radnym na komisje, mogę z tego robić różnego rodzaju raporty, porównania, po to, żeby podejmować racjonalnie decyzje o tym, co chcę robić.

Może jeszcze Ostrów Wielkopolski?

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:

Proszę bardzo. Albo Nowe Skalmierzyce.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Proszę bardzo.

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:

Powiaty też można?

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Można, ale akurat nie w tym narzędziu. W jakim obszarze, panie przewodniczący, niech pan wybiera, bo tutaj pokazuję różne?

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:

Potencjał gospodarczy, pierwszy punkt.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Tutaj, proszę bardzo. Podobszar, tu są podobszary. Może pan sobie wybrać jeszcze bardziej szczegółowo, zresztą mogę to rozwinąć, bo tam jest jeszcze więcej rzeczy.

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:

Dostępność zasobów.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Dostępność zasobów niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej. Proszę bardzo. Schodzę niżej do wskaźnika, to jest ten wskaźnik, jest jeden. Tu mam takie wskaźniki, które dotyczą tego elementu. Przejdę, przesunę to na końcówkę, bo tu jest różnica. Proszę popatrzeć, mogę to zresztą jeszcze rozwinąć, są elementy typu – powierzchnia użytkowa, różnica liczby mieszkańców, czyli pokazuję różne parametry, które stanowią o tym, jakie są zasoby w tym zakresie i można to od razu porównywać. Wydatki inwestycyjne, tu jest przyrost o 6 mln zł. Powierzchnia użytkowa budynków, gospodarstw rolnych – spadek. Liczba mieszkańców w wieku produktywnym – spadek. To zresztą jest tutaj ciekawe, tu jest na tym wykresie, to jest też pokazany jeden z tych elementów. Mogę sobie rozwinąć, wybrałem ten wskaźnik, więc ten się mi pokazuje na wykresie, ale mogę wybierać również inne. Mogę to znów analizować, mogę sobie to pobrać w PDF-ie, mogę w Excelu, mogę to znów analizować, jak mam ochotę i sprawdzać, co się zmieniło.

Powierzchnia użytkowa, budynki mieszkalne jednorodzinne. Rozwinąłem to jako przykład wskaźnika – powierzchnia użytkowa, budynek mieszkalny, jednorodzinny, nieprzystosowany do stałego zamieszkania. Ile takich mamy? Nie mamy. Z tego wynika, że nie mamy, że tu akurat to macie już za sobą. Niestety, akurat w tym wskaźniku mogę pokazać samorządy – tu jest jeszcze bardzo dużo do zrobienia.

Jak państwo widzicie, powierzchnia użytkowa budynków rolnych w ciągu tych lat zmalała o mniej więcej 10%. Też nie chcę rozwijać tego głębiej. Pokazuję jak do tego można podchodzić, jak można to czytać.

Tu niektóre rzeczy otwierają się intuicyjnie. Zobaczymy może coś innego. Otrzymane środki inne niż dotacje, to nie. Wysokość i struktura dochodów. Tutaj – co mamy? Cały czas Nowe Skalmierzyce i mamy ten wykres. To są wszystkie wskaźniki, ale jak chcę sobie ograniczyć do kilku, żeby to widzieć lepiej, to mogę wówczas na to sobie popatrzeć. Tu mamy – ta górna linia dochody ogółem, niżej są dochody majątkowe. Znów mogę to analizować w dłuższej perspektywie. To rzecz jasna, powtarzam, przykłady, typu „dochody majątkowe przypadające na mieszkańca", proszę bardzo, jak to wygląda. Dużo. Wzrosło prawie drugie tyle. Dochody majątkowe, analizuję, w 2021 r. trochę mniejsze. Ten rok był jakiś dziwny.

Od razu na żywo reaguję, jak patrzę na to, jak to wygląda, bo to natychmiast zatrzymuje oko i jest pytanie, dlaczego akurat tak się to… Udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem 4%, 1%, proszę zobaczyć, to bardzo ewaluowało. Musiała być jakaś sprzedaż majątku. Ostatnio to już wyhamowanie. Tu jakiś skok, bieda chyba przycisnęła, 10% udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem. Idziemy na całość, szukamy dochodów. Od razu widać tendencję, jak to wygląda. Tu 4%, bo to jest w procentach. Tu się przebija. Widać stety – niestety, nie chcę tu narzekać, ale oczywiście te ostatnie lata to było duże poszukiwanie.

Drodzy państwo, to jest kolejne narzędzie, bardzo zachęcam, żeby mu się przyjrzeć. Może pokażę na tej samej stronie, wrócę do naszej strony, bo jak mówimy o brenchmarkingu, to chcę pokazać też jeszcze jedną rzecz. Mianowicie, drodzy państwo, chcę pokazać też jeszcze Forum Rozwoju Lokalnego. Dlaczego? Dlatego, że tutaj państwo macie kilkaset materiałów mówiących o różnych dobrych praktykach. Tu pokazuję obszary, a ktoś jest zainteresowany akurat danym obszarem, to może wejść. Tam są nagrania pokazujące dobre praktyki, tam są raporty, tam są rożne analizy ekspertów, do woli, kto ma ochotę… Tu pokazuje dobre praktyki. Zobaczcie państwo, jakie. Nie wiem, czy mam tutaj głos, czy nie, bo od razu pokazałbym, jak to działa. Mój ulubiony Napoleon polskich samorządów Jan Golba i Muszyna. Ale chyba tutaj nie ma głosu. Nie, nie będzie głosu. Jest. Nie będę państwu tego całego pokazywał, ale wgrałem to, bo tam są konkretne przykłady kto, co robił, ale najciekawsze jest to na końcu, bo akurat znam tę prezentację, mianowicie gdzie burmistrz pokazuje efekty działań podejmowanych na rzecz rozwoju – zaraz do tego dotrę. On pokazuje, przekłada to bardzo dobrze „co zrobiłem" – to jest jedno, ale jak to się przekłada na dochody własne, na dochody podatkowe. To pokazuje,

bo takich praktyk jest mnóstwo. Możecie państwo to tu znaleźć. Mamy też taką stronę „Dobre praktyki", gdzie jest kilka tysięcy praktyk. Też może na końcu jeszcze pokażę, mrugnę nimi.

Natomiast teraz chciałbym państwu pokazać inne narzędzie, troszkę inny sposób prezentacji. To narzędzie realizujemy we współpracy z GUS-em. Ono polega na tym, że GUS weryfikuje wskaźniki oceny działalności publicznej i razem ze Związkiem Powiatów Polskich, Śląskim Związkiem Gmin realizujemy takie przedsięwzięcie, które nazywa się SMUP, system monitorowania usług publicznych. Tu państwu pokażę także jak można analizować samorządy, inny sposób prezentacji, bardzo ciekawy. Teraz wezmę może Poznań.

Tu mamy już powiaty. Pan przewodniczący pytał – tutaj mogą być też powiaty. Jak się tutaj to prezentuje – podobnie, są dane dotyczące tych obszarów, także finansów, za chwileczkę do nich dotrę, ale również w innych obszarach. Pokażę państwu może pierwszy z boku – na przykładzie edukacji. Wchodzę w edukację i co mam na ekranie? Na ekranie mam informację. Tu jest na przykład liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych edukacją, ale może wybiorę inny wskaźnik jakiś typu „w szkołach podstawowych" i pójdę do wskaźnika – na przykład jaki jest oddział albo ile jest dzieci na jednego nauczyciela. Średnia wielkość oddziału, to jest istotne, bo wiadomo, że im większy, tym większa szansa na zbilansowanie. Co mi się pokazuje na ekranie? Na ekranie mam po pierwsze, tutaj informacje, że Poznań ma średnio 17 dzieci na oddział. Są miasta na prawach powiatu, gdzie jest 13 średnio i mogę natychmiast sprawdzić które to jest miasto – Sopot. Ale maksymalna dawka to jest 19. To są te miasta na prawach powiatu, bo tu akurat porównuje do miast na prawach powiatu. Mogę również porównywać gminy wiejskie, to nie gra roli, ale tu akurat, żeby była grupa porównawcza racjonalna, to miasta na prawach powiatu.

Tu od razu wiem, w jakim mieście jest jaka sytuacja w szkołach podstawowych. Ale proszę popatrzeć, co teraz zrobię, bo wejdę na mapę. Tu jest Poznań. Przed chwilą było 17. Przesuwam lekko kursor i już wiem, że w Swarzędzu jest 20. Przesuwam kursor, Kleszczewo – 19, Kórnik – 21, Luboń – 20, do Tarnowa Podgórnego – 20. Mogę natychmiast porównać sobie sąsiednie gminy. Nie muszę grzebać gdzieś po danych. Jeżeli u mnie średnio, to pytam się „a ile u sąsiadów średnio dzieci jest na oddział".

Popatrzcie państwo, obalam pewien mit, że to w dużych miastach oddziały są największe. Okazuje się, że w gminach pod miastem oddziały są większe. Mam absolutnie obiektywne dane z SIO. Tak że to nie ma tak, że ktoś zbierał, pomyłka, etc. Ten wskaźnik mogę, zresztą pokażę państwu za chwileczkę w innym nieco ujęciu, bo tu od razu wygenerowałem porównanie z innymi podobnymi miastami, jak to wygląda. Średnio w tych miastach jest 18, od razu mogę sobie zobaczyć, w Koszalinie powyżej, w Kaliszu trochę mniej, w Koninie też trochę mniej niż ta średnia, ale od razu mam też dane, nie muszę tu robić jakiejś wielkiej operacji, system pokazuje mi od razu grupę porównawczą.

Mam też informację o wskaźniku, bo to jest ważne, niektórzy to lekceważą, ale od razu mam informację o wskaźniku, jak on jest wyliczany, co jest podstawą, w tym ułamku, który dotyczy danego wskaźnika i już zaczynam patrzeć na to, gdzie szukać ewentualnie jakichś oszczędności albo racjonalizować sieć. Zobaczę jeszcze coś więcej, ta sama podstawówka i wyniki, matematyka. Średni wynik z matematyki w mieście Poznaniu, proszę bardzo i mam egzamin ósmoklasisty, tam wiecie państwo 100 może być maksimum, 36 w Wałbrzychu, dosyć nisko, znowu maksymalnie w Sopocie. Znowu mam małe klasy, bo tam były najmniejsze klasy i pojawia się dobry wynik, może to o czymś świadczy, bo od razu na gorąco pozwalam sobie to jakoś łączyć, ale znowu mam to samo, powiat ma 55, a jak u sąsiadów z tymi egzaminami, Swarzędz – 49, 51, 57 – Suchy Las, Rokietnica – 48, już chciałem powiedzieć, że pod Poznaniem trochę lepiej niż w Poznaniu, ale tak jest.

Tarnowo to jest w ogóle poza konkurencją. Mogę w ten sposób, mogę tę mapę zwiększać, zmniejszać i mogę szukać teraz innych samorządów. Tu już wylądowałem dosyć daleko – pod Gnieznem. Mogę się też porównywać z innymi samorządami, ale głównie chodzi o to, żeby popatrzeć na sąsiadów. Wiadomo, że jak porównuję miasto z sąsiednimi gminami wiejskimi, to jest troszeczkę inaczej, ale jakby ktoś wybrał jakąś gminę, Dominowo – bardzo wysoko, a tu już 45 – gmina miejsko-wiejska, a tu jest 57. Ogromna

różnica. Kórnik – 50. Tak mogę sobie sprawdzać. Wow! 33. Gdybym miał trochę więcej czasu, to od razu zajrzałbym w gminę Brodnicę i popatrzył na inne parametry dotyczące tej edukacji, bo z czegoś to wynika.

Teraz to jest tak, że jak wchodzę w jakiś obszar, bo będę zmierzał do końca, jak tutaj ten edukacyjny i wybieram sobie rodzaj usługi, zobaczcie państwo, tu mogę wybrać różne – edukacja dla dorosłych, licea, edukacja specjalna, wsparcie, poradnie psychologiczne, mogę sobie to ustawiać i mogę także ocenić się w jeszcze innej płaszczyźnie. Pokażę szybciutko, bo też zdjąłem Poznań. Co teraz państwu się otwiera? Otóż otwiera się Poznań we wskaźnikach dotyczących finansów, nie wszystkich, tylko określonej grupy w nieco innym ujęciu. Mianowicie w kwartylu w Polsce, czyli w tych wskaźnikach, które tu państwu teraz pokazuję, gdzie ten Poznań jest. Wiadomo, im wyższy kwartyl, tym lepiej. Czyli na tle Polski widać wyraźnie, że właściwie we wszystkich tych elementach, które państwu pokazuję, Poznań jest absolutnie w czołówce – w tym najwyższym kwartylu. Tak to wygląda. Jest również od razu taka bardzo obrazowa prezentacja, w dochodach majątkowych widać, że tutaj coś tam skakało w górę, w dół. Podobnie jest ze sprzedaży majątku. Gdzie indziej to raczej równo, tu przy dotacjach i środkach któryś rok jest też do przodu. Generalnie widać, jak to wygląda. Od razu można sobie też to ściągnąć, nie ma najmniejszego problemu. Jeszcze sprawdzimy Skalmierzyce.

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:
Nowe Skalmierzyce.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:
Tak. Ale w jakim obszarze z tych ośmiu?

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:
Też edukacja.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:
Proszę bardzo. Muszę najpierw wpisać na górze. OK. Chwila. Kręci się kółeczko i już jesteśmy. Wchodzimy w edukację. Może na początek sprawdzę w Skalmierzycach co z przedszkolami, edukacją przedszkolną. Dobra? Tu mam znowu różne wskaźniki, na przykład dzieci w wieku 3 do 5 lat objęte edukacją przedszkolną, zobaczymy jak na 1000 ludności. Mamy tak, na 1000 ludności 33 dzieci objęte edukacją. Tu mamy Grybów w powiecie nowosądeckim – najwięcej. Minimum mamy tutaj – w Płużnicy, bo w ogóle nie mają w przedszkolach dzieciaków 3-5 lat, być może nawet nie mają przedszkola. Natomiast też można natychmiast od razu to porównywać. Sąsiedzi – 28, 24, dobrze z tymi przedszkolami tam jest, 30. Na razie jesteście tutaj, w tej grupie. Szczytniki – 33, sprawdzam dookoła sąsiadów. Podpowiada, bo tutaj maksymalnie staraliśmy się ułatwić korzystanie z tego narzędzia, w związku z tym on intuicyjnie podrzuca.

Panie przewodniczący, co jeszcze z tej edukacji z tych obszarów?

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:
Szkoły podstawowe.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:
Podstawówki. Wrócę do tych podstawówek. Może jakiś egzamin?

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:
OK.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:
To może język polski? Dobra.

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:
OK.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:
Proszę bardzo. Zobaczmy, jak to wygląda. Kręci się, kręci. 57, to jest nieźle. Mamy 73 – maksimum – Puchaczów. Tu od razu, jak państwo widzicie, system natychmiast mnie odnosi do gmin tego samego charakteru. Tu się nie porównuje z dużymi miastami. 47 i sąsiedzi 57,

55, 56, 51. Dobrze, dobrze. 56, 62 – Gołuchów. Aż się prosi zobaczyć czy w Gołuchowie matematyka też poszła dobrze. Z tej strony Kalisza coś więcej.

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:

Tam są mniejsze szkółki.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Tam wyżej? To zobaczymy jeszcze à propos jeszcze tych szkółek, jak to wygląda, jaka jest liczba oddziałów. Ten wskaźnik, który chciałem pokazać, bo on jest bardzo ciekawy, średnia liczba uczniów na nauczyciela. Zobaczmy, jak to wygląda i proszę bardzo, coś tu nie tak, bo tu specjalista mi wyskoczył, od razu wiedziałem, że coś nie tak. Przesunąłem sobie, rany boskie, 134 to byłoby coś nie tak. Podstawówka i wracamy do nauczycieli. Teraz będzie dobrze. Proszę bardzo, 8 dzieciaczków na jednego nauczyciela. Popatrzmy, jak to wygląda gdzie indziej, tylko 6, a to na górze, idziemy na górę, 8, 5, ojej, jaka rezerwa, od razu się odchyliłem, bo już widzę jak tu pani dyrektor Zdzisława, to rezerwy finansowe natychmiast, jak 1 nauczyciel na 5, to naprawdę korepetycje. Aż się prosi popatrzeć, jakie są wyniki, jak z subwencją i z opłatami, kosmos. Blizanów – 8, Gołuchów – 7 i tak mogę sobie sprawdzić, z tej strony Ostrów – 6.

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:

Ostrów, ale gmina wiejska. W mieście będzie na pewno inaczej.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

8 – też nie za dużo. Ale jak na nauczycieli, to między 8 a 5 to gigant różnica, prawie jeden etat więcej. To zobaczymy jeszcze, jak to wyglądało w innych samorządach. Porównuję. Mogę to oczywiście też udostępniać, mogę zobaczyć tabelę, bo to nie ma żadnego…

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:

Tak, w pionie i poziomie można chodzić.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Porównanie w czasie też mamy, od 2014 r., jak to wyglądało do 2021 r. W 2015 r. jeszcze było 10 dzieci na 1 nauczyciela.

Poseł Tomasz Ławniczak (PiS) – spoza składu podkomisji:

Liczba nauczycieli została, a zmniejszyła się liczba dzieci w systemie.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Dzieci jest mniej. Drodzy państwo, jak widać, można tu pokazać tysiące różnych danych, można robić różne rzeczy. Jeszcze pokażę na koniec stronę z praktykami, bo też obiecałem, to jest baza dobrych praktyk. Tutaj są ostatnio wprowadzone praktyki, jest ich mnóstwo, to są takie w miarę świeże, ale jest również taka strona, którą ze Związkiem Gmin Wiejskich, ze Związkiem Powiatów prowadziliśmy przez lata. Pokażę państwu tu, bo to jest bardzo ciekawa platforma prezentacji, jest kilka tysięcy praktyk. Wchodzę na stronę i mogę „usługi społeczne", o tej edukacji sporo rozmawialiśmy, o oświacie, to wchodzę i proszę popatrzeć, ile mam praktyk dotyczących edukacji. Przez chwilę zostawiam państwa, zobaczcie jakie są tytuły, dla kogoś kto chce zrobić coś fajnego u siebie, mówi „mam trochę gorszą sytuację niż inni, to chcę sprawdzić co tu można w ogóle zmajstrować", to jest gotowe i każda z tych praktyk jest opisywana według tego samego modelu. Wiadomo kto za to odpowiada, do kogo zadzwonić, to nie ma problemu. Pełny opis, jak to było przed wdrożeniem, co zostało zrobione, jakie są rezultaty, jakie nakłady, jak ze społeczeństwem obywatelskim, jakie zalecenia, załączniki. Taki sam opis, tak że można tutaj bardzo szybko znaleźć coś fajnego, jak chcę coś zrobić, to są archiwalne, natomiast najnowsze są tutaj.

Panie przewodniczący, przepraszam, że tak długo, ale mam nadzieję, że państwa nie zanudziłem.

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

Właśnie chciałem powiedzieć, że się nie nudziliśmy. Bardzo dziękuję, Marku, za prezentację. To jest rzeczywiście ciekawe narzędzie. Teraz wiem, dlaczego często na Komisjach jesteś taki mądry w tych swoich wypowiedziach, korzystając z tego narzędzia. Ale rzeczy-

wiście widzimy, jak można zrobić bardzo fajne rzeczy, mając bazę danych i później odpowiednio to przedstawiając w określonej statystyce i określonymi narzędzia. To bardzo dobra rzecz i taka bardzo dobra edukacyjna dla wszystkich samorządów poszczególnych poziomów.

Powiedz mi, Marek, bo było pytanie, czy powiaty i nie dokończyłeś.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Są.

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

Województwa też, tak?

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Nie, chociaż w niektórych są, w tym jednym narzędziu są…

Na przykład przy bezpieczeństwie to nie do poziomu każdej gminy, bo są komendy powiatowe. Generalnie można wejść do poziomu powiatu, nie ma najmniejszego problemu.

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

Czy macie państwo jeszcze jakieś pytania do kolegi Marka?

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Lublin? Sprawdzamy Lublin?

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

To dawaj Lublin.

Poseł Michał Krawczyk (KO):

Ja sobie posprawdzam.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Zawsze żartuję i to jest tak, że naprawdę jak pokazuję narzędzia, to wiem, że nigdy nie pokazuję tego narzędzia, pokazuję studentom, nie pokazuję, jak wiem, że jeszcze będę miał ze 2-3 godziny dalej z nimi, bo za diabła nie da się ich potem utrzymać, bo już tylko patrzą, na MBA to są zarządzający w samorządach, to od razu każdy sięga i tam sprawdza, jak to jest u niego. Skończyłem prezentację, od razu kombinują, sprawdzają co się dzieje u nich, bo rzeczywiście to jest wciągające. Każdy może mieć do tego dostęp. Tu nie ma żadnych ograniczeń. Cieszymy się, bo to w tej chwili w ciągu tygodnia są nawet tysiące otwarć.

Lublin, proszę bardzo, miasto na prawach powiatu, ta sama grupa porównawcza, jak przy Poznaniu i proszę bardzo, ładnie, powyżej średniej ogólny wskaźnik i trend będzie też dodatni, bo tu było na początku w 2017 r. 0,12, tu jest 0,13, czyli będzie ulubiona ćwiarteczka. Górny prawy róg. Zobaczmy na wymiar gospodarczy. Tu niestety jest dołowanie. Na szczęście trend jest dodatni, bo było minus 0,26, teraz jest 0,23. Zobaczmy w wymiarze społecznym. Bardzo, bardzo do przodu. Tu do przodu i też trend dodatni. W środowiskowym 0,09. Też do przodu, aczkolwiek przy środowiskowym trend w lekki dół. Jakiś wskaźnik, jakiś obszar szczególny? „Małżeństwa i rozwody”? Nie.

Poseł Michał Krawczyk (KO):

Edukacja.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Edukacja, dobrze, to teraz pójdziemy do usług, tylko nie chce mi się przesunąć tak szybko, bo ładuje się cały czas, bo są dane. Zostanę przy stanie finansów, bo on bardzo długo ładuje, jest bardzo dużo tych… Zajrzę na wysokość długu. Interesuje mnie czy ten Lublin ma dług, czy nie.

Poseł Michał Krawczyk (KO):

Ma.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Kwota długu na mieszkańca, ojoj.

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

Trochę jest.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Rzeczywiście trochę jest i to jest prawie dwa razy więcej niż grupa porównawcza, widać wyraźnie. Jesteście tutaj, w tej ćwiarteczce. Te dane natychmiast mogę, jak przerzucę na tabelę, to od razu mogę mieć w tabeli. Tutaj od razu mam tabelkę, jaka jest sytuacja, jak wygląda średnia w grupie porównawczej, mediana, od razu mogę sobie porównać. Rzeczywiście, jeżeli chodzi o zadłużenie, to jest…

Panie przewodniczący, zawsze do usług, jak trzeba.

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

Tak. Bardzo dziękuję, kolego Marku, to była ciekawa prezentacja. Mam nadzieję, że się to nam przyda. Tym bardziej, że to narzędzie jest ogólnodostępne. Teraz wiemy, gdzie go dokładnie szukać.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Chciałbym podziękować, bo chciałbym powiedzieć, że Związek Miast Polskich nie robi tego sam, ale z partnerami. Mówiłem o kilku z nich, tak że też należą się podziękowania wszystkim tym, którzy do tego dokładają, cała ekipa u nas w Związku Miast Polskich, która zajmuje się projektami pod wodzą pana dyrektora Podkańskiego, ale współpracujemy z tymi instytucjami dużymi, podpisaliśmy z nimi porozumienia i to bardzo dobrze, chociażby właśnie tak jak ZUS czy Ministerstwo Finansów, czy edukacja, GUS rzecz jasna. Ministerstwo Rozwoju też nas wspiera w tych przedsięwzięciach. To co państwu pokazałem stanowi stały element współpracy z partnerstwami. Mamy te partnerstwa, to wokół tego i w tym projekcie z partnerstwami ta analiza tego materiału stanowi podstawę do planowania działalności pojedynczych samorządów i całych partnerstw. Tak że to bardzo się przydaje już w praktyce.

Przewodniczący poseł Waldy Dzikowski (KO):

W świat poszły podziękowania. W takim razie dziękuję.

Zamykam posiedzenie podkomisji. Dziękuję.